

ant. *satarac*: ja en el *Breviari d'Amor*, v. 6957. La versió catalana, de la primera meitat del S. XIV, en múltiples mss., que en aquest vers no s'aparten de l'original, porta, segons la *lectio variorum* (que em comunica el seu estudiós Antoni Tobella). «contra tot mal de calor, / segons que dizon li actor / aproat en medicina, / qui pren la lengua servina, e dianos e politrís / e capelina velenís / e *satarac* e polipó / ez après ---».

Devic (*Dict étym des noms d'orig orient* supl. del Littré) diu que el mot fr., junt amb it. *citracca*, *cetracca* i cast. *ceteraque*, vénen de l'ár. *š(i)trák* (*cbetrak*). Tal mot àrab manca en el dicc de Belot i en el *Suppl* de Dozy: aquí hi ha l'arrel *štr*, però no *štrák*: sota aquella arrel cap altre nom de planta que *šátra* «bétoine, plante sternutatoire, apéritive», provinent de l'egipci Boqtor (I, 759). L'aspecte del mot citat per Devic és irani, difícilment àrab, i bé pot ser que es tracti d'un manlleu persa més o menys usat en àrab. En efecte Steingass registra *šatrák* «Spleenwort» (p. 745b). Gulsoy (p. 311) constata que com a mot català figura en Laguna III, § 145 [1550]. S'hi acosta, però no estic gens segur que tingui el mateix origen, l'it ant. *andar col ceteratoio* «esser pasciuto di ciance, vane promesse», *Decam* VIII, § 2, ed. 1961, 475 5; cf. encara les «*cetere* di sagginali» «i gambi del granturco» ['de panís o blat de moro'], ib. VIII, § 9, 529 3.

Setge, V *seure* *Setgell*, V. *segell* *Setgeta*, V. *sageta* *Setgetta*, V. *sagetia* *Setgla*, V. *sèquia* *Setglar*, *setgle*, V. *segle*

SETI, 'lloc ocupat per algú', 'lloc ocupat per alg. cosa, o que s'hi pot col·locar', i la seva variant *siti*: origen incert; és probable que essencialment provinquin del ll. *situs*, *-ūs*, id., modificat per influència del verb *sitar*, *setiar*, que pot ser una alteració del ll. *sitiāre* 'situar', amb un lleu canvi de terminació. □ 1.^a doc.: 2.^a meitat S. XIII: docs, Jaume I, *VidesR*

Ja en tenim algun testimoni enmig del baix llatí dels documents del període arcaic: «Possis super predicto *seti* facere anban, ab una cantera in aliam versus circium --- ita altum quod ---», doc. de Vic, a. 1253 (veg més context en III, 406a45, on es veu que *anban* designava llavors un cobert o gran ràfec): aquí el significat de *seti* és, doncs, solar, cós o pati a l'aire lliure, damunt el qual autoritzen a obrar, cobrint-lo, en part o en tot, des d'una paret o rocam en direcció a l'altra, que el limita de la banda Nord. Altres vegades, per aquell temps, apareix en l'acc. abstracta de 'situació, disposició o aspecte d'un paratge': parlant de l'Empiri: «aqueu cel emperi --- és pus excellent que tots los autres, per dignitat --- e per son *seti* ---», on tradueix «situ e ambitu» del llatí de Voragine, *VidesR*, 114v2, n. 130

També el tenim, ja en el període inicial, en el sentit de 'seient, lloc per seure-hi': «exí --- aqueu sarraí --- e Nós levam-nos per ell, en nostres cases, ben guarnides e bé adobades; al entrar que féu --- anà ns abraçar; e estec denant Nós en un *seti*, e saludà ns de part de

Çahen rey de València, e dix ---»; «lo rey don Sanxo de Navarra --- envià ns missatge --- pujam-nos per uns escalarons, e trobam los *setis* adobats en una clastreta, que era de la capela sua --- que li plahia molt per la sua vista --- e quant haguem estat una peça en aquell solàs, dixem-li ---», Jaume I (Ag, 312, 186, i de nou 442, §§ 274, 138, 436). «Companyó pròpiament és ajustament leyal en coses perilloses --- 'consors' és companyó en loguer, e 'sodalis', companyó en taula o en *setis*» en el Llibre d'Ajustaments o Col·lacions, ms. de S. xv, de la Bi. Un. Bna, 172.

Era ben verament el mot per dir 'el tron reial': «Rey qui jutga da gent / a dreyt e ab verdad, / pot seser fermament / en *seti* endressat» 'en un tron erecte, cimejant', Guillem de Cervera (*Prov* 799/822).

Però també es troba des de molt antic la forma *siti*, i en alguns escriptors importants apareixen totes dues, com en Muntaner, de qui, a *SEURE*, citaré diversos passatges amb *siti*, però també hi ha *seti* en altres passatges (on en part coincideixen en aquest els millors mss. o eds): en morir Sanç i succeir-lo el seu fill Jaume de Mallorca «tantost con fo soterrat, posaren al *seti* real lo dit senyor infant» (fets de 1324, § 280, Casac. VIII, 35.23). El matís és manifestament abstracte en Lull: «figura és accident constituït per *siti* e per hàbit», *Art breu* 13; i amb revelador apariament amb el mot llatí: «*situs* e *siti* és posició de les parts --- ordonadores en subject», id. 12. Es tracta d'una obra lulliana de vulgarització; de les altres més sàvies cita Colom bastants exs. de les formes llatines pures *situs* i *situ*. No descartem que *siti* nasqués com a forma marcarrònica de plural de *situs*.

Com es veu per aquesta i per cites anteriors, *siti* es refereix sovint a seients nobles, incloent-hi el que després hem anomenat *tron* (mot molt savi que llavors encara no tenia curs), menys freqüent que sigui un seient comú (com en els *Ajustaments* i en la cita gremial-religiosa de c. 1400, *CoDoACA* XI, 475, veg. *DAG*). Sovint amb menció d'alts personatges: «Quant lo rey entès que aquest era En Guillem R. de Moncada, senescal, levà-sse del *siti* en què seïya e pres-lo per la mà e *assec-lo* prop si», «la reyna fo asseguda al *siti* reyal, ab la corona en testa», Desclot (*NCl* II, 9.16 etc.); o bé es tracta d'una cadira on fan seure Carmesina en la seva cambra (JoMairell, § 216); o d'una deessa: «Juno començà a moure gran tempestat ---; e despuys, asseguda en un reyal *siti* tot negre, circuida de moltes gents, a parlar començà ---», *Curial* (*NCl* III, 51; Rubió, III, 17).

Ja és d'esperar, doncs, que en traduir la *Questa del St Graal* es transposés el cavalleresc *siege* francès, en *siti*, i en particular parlant del famós i màgic *Siège Périlleus*: «--- del *Siti Perilós* de la Taula Radona ---» i quan els Dotze Companyons van a dinar en aquesta: «qui seu al *Siti Perilós?*»; però també de tots els setials que hi ha: «Con los compa<n>yons de la Taula Radona --- agran menjat, sí s levaren de lus *sitis*» (Reixac, 4.3, 8.3, 9.1).

També es troben, tant *siti* com *seti*, en la llengua antiga, en les altres accs. 'Indret on està situada alguna